

بسم الله الرحمن الرحيم

برای دانلود متن درس [کلیک کنید](#)

برای دانلود pdf [کلیک کنید](#)

مرکز فقهی ائمه اطهار علیهم السلام، مسئله شانزدهم، تابعیت ملی و مسئله هفدهم، مصونیت دیپلماتیک.

تابعیت ملی

بر اساس آنچه بیان شد، اصل اولی از لحاظ شرعی عدم رسمیت مرزهای ملی و لوازم آن است؛ البته، اگر ذیل عناوین ثانوی همچون اضطرار قرار بگیرند می‌توان به لوازم آن پایبند شد. به عنوان نمونه، در اتخاذ آرای جمهوری اسلامی ایران تنها اشخاص ایرانی می‌توانند در آن شرکت کنند.

مصونیت دیپلماتیک

در بحث از مصونیت دیپلماتیک دو نوع مصونیت وجود دارد؛ گاهی مراد عدم تعرض به شخص و اموال و ناموس دیپلمات است؛ یعنی زمانی که شخص دیپلمات وارد کشور می‌شود، نباید کسی متعرض او شود، به نحوی که اگر کسی متعرض شخص دیپلمات شد، کشور میزبان در برابر آن مسئول خواهد بود. مسئولیت مذکور دایره مدار صفت دیپلماسی است؛ به عبارت دیگر، هر چند شخص دیپلمات کافر باشد و اموال او مباح باشد، اما به دلیل وجود صفت دیپلماسی اموال او محترم شمرده می‌شود. همچنین، گاهی مراد مصونیت قضائی شخص دیپلمات است؛ این نوع مصونیت، برخلاف نوع اول، مختص فرضی است که شخص دیپلمات مرتکب جرمی شود. در این نوع مصونتی بحث می‌شود که شخص دیپلمات در مکان و بر اساس قانون کشور میزبان یا کشور خودش محاکمه شود.

در دین اسلام، همانند سایر مذهب و مکاتب، اصل مصونیت تأیید شده است. علاوه بر آنکه عقل و مصلحت اقتضای وجود مصونیت را می‌کند، در قرآن و سنت نیز این مسئله وجود دارد. در دین اسلام سه چیز مورد مصونیت است؛ ایمان، امان و ذمه. درباره قسم اول مصونیت، اگر شخصی شهادتین را به زبان آورد، از نظر اسلام جان، مال و عرض او مصون از تعرض است. درباره قسم دوم مصونیت، قرآن کریم می‌فرماید: «وَإِنْ أَحَدٌ مِنَ الْمُشْرِكِينَ اسْتَجَارَكَ فَأَجِرْهُ حَتَّى يَسْمَعَ كَلَامَ اللَّهِ ثُمَّ أَبْلِغْهُ مَأْمَنَهُ ذَلِكَ بِأَنَّهُمْ قَوْمٌ لَا يَعْلَمُونَ». بر اساس آیه مذکور هر چند شخص مهدورالدم باشد، امان گرفتن او برای شنیدن کلام خداوند موجب حفظ او از تعرض می‌شود. قسم سوم از مصونیت نیز مربوط به اهل ذمه است، جان، مال و عرض اهل کتابی که در حکومت اسلامی زندگی می‌کنند نیز مصون از هرگونه تعرض است.

علاوه بر سه مورد فوق، می‌توان یک مورد دیگر را نیز اضافه نمود. اگر در جایی هیچ‌کدام از موارد فوق وجود نداشت، اما اقتضای مصلحت وجود مصونیت بود، آنگاه به حکم عقل نیز مصونیت وجود خواهد داشت. بنا بر نظر مذکور، اگر گروهی توریستی یا سفیران سایر کشورها بدون قصد شنیدن کلام خداوند وارد حکومت اسلامی شوند، اگر مصلحت اقتضا کند، آنان نیز مصون از تعرض خواهند بود.

علاوه بر این، ممکن است برای اثبات مصونیت اشخاص توریست یا سفیرانی که قصد شنیدن کلام خداوند را ندارند، بدون آنکه به مصلحت و عقل تمسک شود، به آیه شریفه استجاره تمسک نمود. اگر لفظ «حتی» در آیه شریفه مقید و غایت و تعلیل باشد، موجب تقیید استجاره به فرض استماع کلام الهی می‌شود، اما اگر لفظ «حتی» از جهت صیورورت و عاقبت و نتیجه باشد، همانند آنچه در لام «فَالْتَقَطَهُ آلُ فِرْعَوْنَ لِيَكُونَ لَهُمْ عَدُوًّا وَحَزَنًا» گفته می‌شود، آیه شریفه نیز می‌تواند مورد تمسک واقع شود. در

فرضی که لفظ «حتى» از جهت صیروت و نتیجه باشد، لازم نیست نتیجه دائمی باشد، بلکه نتیجه اقتضائی و غالبی نیز کفایت می‌کند و مقید اطلاق نخواهد بود. حضرت آیه‌الله خامنه‌ای نیز با استفاده از اطلاقات ادله امان فرموده است:

«فالمحصّل من مجموع هذه الأدلّة هو الجزم بأنّ مشروعيّة الأمان وما يترتّب عليها من الأحكام، لا تختصّ بأمان الكافر المستأمن في ميدان الحرب، بل تشمل جميع أصناف الكفّار وجميع أصناف الأمان، سواء ما يصدر من الدولة الإسلاميّة بشأن الأفراد والجماعات بل الشعوب، أو بشأن الوفود والمجموعات العاملة سياسياً أو اقتصادياً وغيرهما كالسفراء والخبراء وضيوف الحكومة وغيرهم، وما يصدر من آحاد المسلمين بشأن المسافرين والسيّاح والضيوف والتجّار وأمثال ذلك، وسواء ما كان منه مسبقاً بطلب الأمان من الكافر، أو كان ابتداءً من المسلم بغير طلب، وما سواه من الفروض والمحمّلات»